

Koruma alanları için YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA EĞİTİMİ

5. Ders

SOSYOEKONOMİK VE KÜLTÜREL DEĞERLENDİRME

(Son düzenleme 15.02.2026)

OSMAN ERDEM

56osmanerdem@gmail.com

Tel: 0533 956 5110

DEVAMI İÇİN
TIKLA

HATIRLAYALIM !

Değerlendirme bir alanın özellikleri arasında onu en çok değerli kılan özellikleri bulmak için yapılır.

Yönetim planını hazırlayan ekip veya yönetim, alanı değerli kılan özellikleri bilirse **-planlama veya uygulama sürecinde-** değerlendirme sonuçlarını dikkate alarak **ÖNCELİKLENDİRME YAPMA** olanağına sahip olur.

Önceliklendirme yönetiminin sahip olduğu kaynakları verimli kullanılmasına imkan sağlar ve yönetimin etkinliğini artırır.

Bir önceki derste ekolojik değerlendirmeyi işlemiştik, bu derste sosyoekonomik ve kültürel değerlendirmeyi işleyeceğiz.

SOSYOEKONOMİK ve KÜLTÜREL DEĞERLER

EKONOMİK DEĞERLER

- Doğrudan kullanım değerleri
- Dolaylı kullanım değerleri

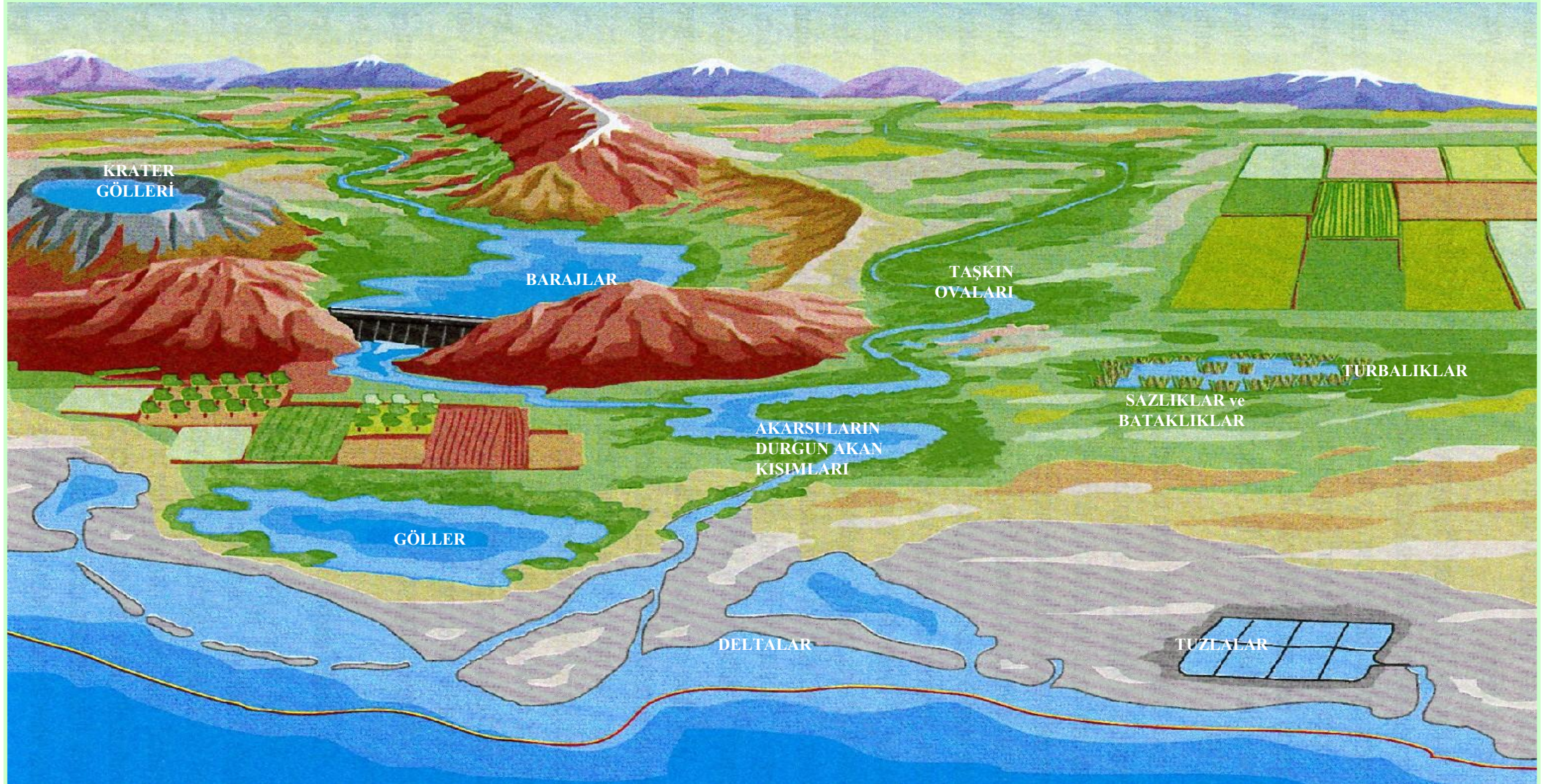
SOSYAL DEĞERLER

KÜLTÜREL DEĞERLER

Bu derste «sosyoekonomik ve kültürel değerlendirme» sulak alan ekosistemleri üzerinden örnekleme yapılarak işlenecektir.

Sulakalanlar,

Suları tatlı, acı veya tuzlu “Doğal ya da yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbalıklar” **olarak tanımlanır.**

SULAKLALARIN SOSYOEKONOMİK DEĞERLERİ

KULLANIM DEĞERLERİ (Ekosistem hizmetleri)

KULLANIM DIŞI DEĞERLERİ

DOĞRUDAN KULLANIM DEĞERLERİ

- Su temini
- Sulakalan ürünleri
 - Hayvancılık
 - Sazcılık
 - Tuz üretimi
 - Odun üretimi
- Turizm, eğlence
- Ulaşım

DOLAYLI KULLANIM DEĞERLERİ

- Su rejiminin düzenleme
- Kıyı çizgisinin koruma
- İklimi yumuşatma
- Sediment ve besin depolama ve su arıtmı
- Küresel boyutta iklim değişikliğinin kontrolü
- Zengin biyolojik çeşitlilik, biyolojik üretim.

VAROLUŞ DEĞERLERİ

MİRAS DEĞERİ

Bir sulak alanda yönetim planlaması sürecinde **SOSYOEKONOMİK DEĞERLENDİRME** yapılırken yukarıdaki tabloda verilen tüm özellikler mutlaka değerlendirilmelidir.

Bu özelliklerin değerlendirmesini örneklerle açıklamaya çalışacağım.

Doğrudan kullanım değerlerinden en önemlisi hiç şüphesiz **SU TEMİNİ**'dir. Çünkü; Su yaşamın kaynağıdır. Su olmadan yeryüzünde hiçbir canlı varlığını sürdüremez.

Sulak alanların kendileri birer su deposu olduğu gibi içme, kullanma ve sulama suyu olarak kullandığımız kaynakları ve yer altı sularını da beslerler.

Kişi Başına Düşen Kullanılabilir Su Miktarı

Dünya ortalaması : 7600 m³

Türkiye ortalaması: 1430 m³

Yeryüzünde yaşayan her 4 kişiden 1'i (yani 2,1 milyar insan) hâlâ güvenli bir şekilde yönetilen içme suyuna erişemiyor. Bu sayı artmaya devam ediyor. Çünkü, su kaynakları azalırken artan nüfusa paralel olarak içme suyuna olan ihtiyaç artmaktadır (unicef.org).

Balıkçılık, tarım ve hayvancılık, sazıcılık gibi sulak alan ürünleriyle bölge ve ülke ekonomisine önemli katkılar sağlarlar.

Balıkçılık

Yapılan araştırmalar yediğimiz balıkların % 60'ından fazlasının, yaşamlarının tamamını yada belirli bir devresini sulak alanlarda geçirdiğini göstermiştir.

Sazıcılık

Saz ve kamışlar hasır ve sepet örmede kullanıldığı gibi çatılarda yalıtım malzemesi olarak, kağıt fabrikalarında selüloz yapımında da kullanılmaktadır. Her yıl ülkemizden yurt dışına yüzbinlerce bağ saz ihraç edilmektedir.

Hayvancılık

Bataklıklar, sazlıklar ve sulak çayırlar, başta manda olmak üzere sığır, koyun gibi büyük ve küçük baş hayvanlar için ideal otlama alanlarıdır.

Örnek,

Yumurtalık Lagünleri Yönetim Planı(2006 yılı) **SU ÜRÜNLERİ** değerlendirilmesi

BALIKÇILIK KOOPERATİFLERİNCE AVLANAN BALIK TÜRÜ VE MİKTARLARI (Kg)								
	Kefal sp.		Çipura		Levrek		Kefal havyarı	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Çamlık ve Arap Boğazı dalyanları	50 000	50 000	10 000	8 000	15 000	15 000	500	500
Yelkoma Dalyanı	30 000	30 000	10 000	10 000	10 000	10 000	300	250
Toplam	80 000	80 000	20 000	18 000	25 000	25 000	800	750
Genel toplam	2004: 125 ton balık				800 kg Kefal havyarı			
	2005: 123 ton balık				750 kg Kefal havyarı			

Alanda Haylazlı, Sadiye Kırmızıdam, Deveciuşağı ve Kaldırım Su Ürünleri Kooperatifi' olmak üzere 4 kooperatife mensup 489 üye vardır. Dalyanlar bu kooperatifler tarafından işletilmektedir. Ayrıca, herhangi bir kooperatife üye olmayan 115 civarında balıkçı mevcuttur. Dalyanda çalışan balıkçılar, çalıştıkları gün üzerinden aylık olarak ücretlerini almaktadırlar.

Haylazlı ve Deveciuşağı köylerinde balıkçılıkla uğraşan aile sayısı diğer yerleşimlere göre daha yüksektir. Kaldırım ve Zeynepi de balıkçılıkla uğraşan aile hiç yok gibidir.

Su ürünlerinin yöreye ekonomik getirisi balığın pazar fiyatı (balık miktarıxpazar fiyatı) üzerinden hesaplanmalı, bu miktarın ne kadarının yörede kaldığı belirtilmeli ve değerlendirilmelidir.

Avlanan balık miktarıyla ilgili veriler sağlıklı olmamakla birlikte balıkçılar son 15-20 yıl içerisinde avladıkları balık miktarında 2/3 oranında azalma olduğunu belirtmektedirler.

Gerek yapılan bilimsel çalışmalar, gerekse balıkçıların düşünceleri, balık stoklarının azalmasında aşağıda belirtilen faktörlerin etkili olduğu yönündedir.

- **Taşkınlar önlendiği için lagünlerdeki tatlı ve tuzlu su dengesinin bozulması,**
- **Lagünlerin dolarak sığlaşması,**
- **Su kirliliği**
- **Yasadışı avlanma**
- **Dalyanlarda erişkinliğe ulaşmamış balıkların avlanması, erişkin balıkların denize 1/10 yumurtlaması için denize bırakılmaması**
- **Kıyılarda trol çekildiği için balıkların yuvalama alanlarının bozulması**
- **1990'lı yıllarda dalyanlardan yavru balık toplanması**

Örnek,

Yumurtalık Lagünleri Yönetim Planı (2016 yılı) **HAYVANCILIK** değerlendirmesi

Osman Güler (160 Küçükbaş)
Ünal Temizel (75 Küçükbaş)

Mustafa Sarıkaya (125 Küçükbaş)
Halil Altun (190 Küçükbaş)

Mustafa Öztaş (200 Küçükbaş)
Hakan Şen (60 Küçükbaş)
Mustafa Göçer (125 Küçükbaş)

Murtaza Geçili (109 Büyükbaş)
Remzi Aldırmaz (20 Büyükbaş)

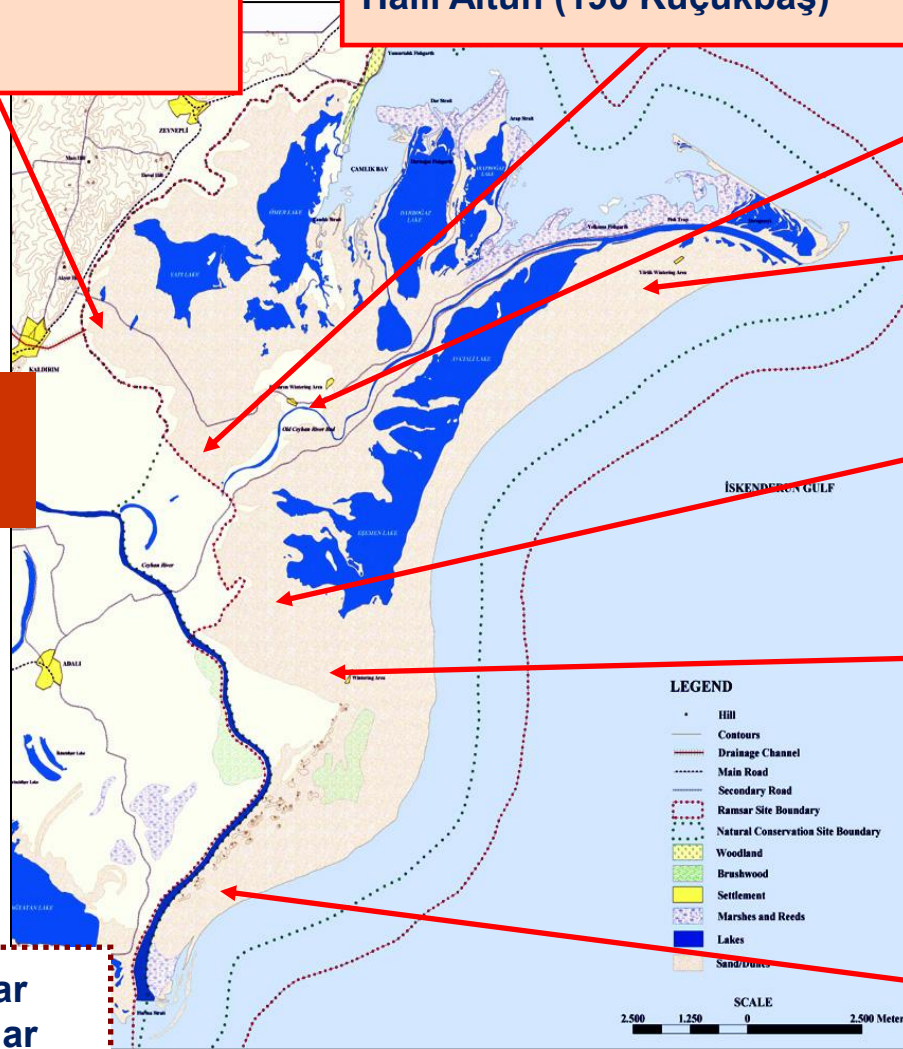
Kışlaklarda 23 aileye ait 508 büyükbaş ve 2045 küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Hasan Geçili (125 Küçükbaş)
Mehmet Özer (85 Küçükbaş)
Mustafa Özer (150 Küçükbaş)

Ramazan Sarıkaya (Küçükbaş)
Şükrü Emlik (55 Büyükbaş)
Murtaza Tataküş (150 Küçükbaş)
Davut Altun (220 Büyükbaş)
Bilal Altun (200 Küçükbaş)
Halil Eskiörük (30 Bbaş 130 Kbaş)
Ahmet Sarıkaya (130 Küçükbaş)

Aa Sürekli kışlaklarda kalanlar
Aa Yazın Kaldırım'a dönüyorlar
Aa Geçimi tamamen hayvancılık

Tolga Geçili (Büyükbaş)
Rekeriya Aldırmaz (60 Büyükbaş)
Ramazan Koyatsıl (14 Büyükbaş)

Sıkça yapılan yanlış, koruma alanının bulunduğu il ve ilçedeki hayvan sayıları üzerinden değerlendirme yapılmasıdır.

Değerlendirmeye esas olacak veri, koruma alanını etkileyen veya koruma alanından etkilenen hayvan sayısı ile hayvancılığın ailelerin geçimindeki rolü ve bağımlılığıdır.

Alanla ilişkili yerleşimlerdeki hayvanların hemen hepsi koruma alanı içerisindeki doğal alanlarda otlatılmaktadır.

Yörede yapılan hane halkı araştırmasında, halkın %6'sı birinci dereceden, %48,6'sı ikinci dereceden gelir kaynağının hayvancılık olduğu belirlenmiştir.

Koruma alanı ile ilişkili yerleşimlerden hayvancılığın en yoğun yapıldığı yer Kaldırım beldesidir. Belde de 133 aileye ait 4388 hayvan bulunmaktadır. Bunlardan 1063'ü büyükbaş, 3325'i ise küçükbaş hayvandır.

Koruma alanı içerisinde 23 kışlak bulunmaktadır. 23 kışlakta 508 büyükbaş ve 2045 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Günümüzde göçerlik geleneği tamamen ortadan kalktığı için hayvanlar bütün yıl koruma alanı içerisinde otlamaktadır.

ÖNEMLİ

Hayvan miktarı fazlalığı ve aşırı otlatma kumullardaki bitki örtüsünün zayıflamasına ve yok olmasına neden olmakta; Bitki örtüsünün tahribi ise kumul erozyonuna neden olmaktadır.

TUZ ÜRETİMİ: Yüz yıllardır Akdeniz ülkelerinin tamamı tuz ihtiyacının önemli bir bölümünü sulak alanlardan elde etmektedir.

Türkiye’de üretilen yıllık tuz miktarı 2023 yılında yaklaşık 9 milyon tondur. Bu üretimin %67’si (yaklaşık 6.1 milyon ton) Tuz Gölü’nden, Gediz Deltası-Çamaltı Tuzlası’nda ise yılda yaklaşık 550 000 ton tuz üretilmektedir.

Sulakalanlar, güzel manzarası ve barındırdığı yaban hayatı ile kuş gözleme, fotoğraf çekme, balık tutma, avcılık, yürüyüş ve su sporları için ideal ortamlardır

- 2023 yılında altı yaş ve üzeri 57,7 milyon Amerikalı'nın rekreasyonel balıkçılık ve bu hobileri için her sene yaklaşık 30 milyar dolar harcamaktadırlar (<https://asafishing.org/wp-content/uploads/2024/08/2024-Special-Report-on-Fishing-Web-2.pdf>)
Sadece Florida'daki sulakalanların yıllık turizm geliri 8,5 milyar dolar olarak hesaplanmıştır (<https://www.miamiherald.com/news/local/community/miami-dade/article308917820.html>).
- Son verilere göre Amerika'da 96 milyon kişinin kuş gözlemciliği yapıyor. Kuş 2022 yılında Amerika'da kuş gözlemcileri faaliyetlerine bir yılda 107,6 milyar dolar harcıyorlar (<https://www.fws.gov/story/2024-12/birdwatching-america>)
- İngiltere Kraliyet Kuşları Koruma Derneği'nin 1 milyondan fazla üyesi bulunmaktadır. İngiltere'de yaklaşık 6 milyon kişinin düzenli olarak kuş gözlemciliği yaptığı belirtilmektedir.
- İspanya'da milli parklardaki turizm son yirmi yılda yüzde 77 oranında büyüyor ve yıllık yaklaşık 16 milyon ziyaretçiye ulaşıyor. ziyaret etmek isteyenlerin sayısı çok artınca Donana Sulak Alanına günlük ziyaretçi sayısı sınırlandırılmıştır. <https://www.breakingtravelnews.com/news/article/spain-is-imposing-caps-on-visitor-numbers-for-its-top-attractions/>
- Tunus'taki Ichkeul Sulak Alanını ziyaret eden insan sayısı bazı yıllar bir milyonu bulmaktadır.

- DKMP Genel Müdürlüğü bünyesindeki korunan alanları 2024 yılında 67 milyon 849 bin kişi ziyaret etmiştir. <https://www.tarimorman.gov.tr/Sayfalar/GormeEngellilerDetay.aspx?Ogeld=6506&Liste=Haber>
- Her yıl Salda Gölü'nü, İhlara Vadisi'ni ziyaret eden insan sayısı bir milyonu aşmaktadır.
- Türkiye'de de kuş, kelebek ve diğer canlılara yönelik gözlemlerin ve gözlemcilerin sayısı artmaktadır. eBird veri tabanına göre 2024 yılında Dünya genelinde 1 milyonu aşkın gözlemci, 103 milyon gözlemle 1 milyarın üzerinde kuş kaydı oluşturdu. Türkiye'de ise 156 bini aşkın gözlem yapıldı <https://www.tarimdasondakika.com/497-turu-cesidi-ile-turkiye-kus-cenneti>.

ÖNEMLİ

Yönetime konu olan alanda da benzer faaliyetler yapılmaktadır. Veya yönetim alana gelen ziyaretçi sayısının artmasını istiyor olabilir. Yönetim planı, rekreasyonel faaliyetlere yönelik alanın potansiyelini ortaya koymalı; alanın ziyaretçilerin alana gelmesini sağlayacak, tanıtım, alt yapı, gelen ziyaretçilerin etkin yönetimini sağlayacak çözümler sunmalıdır.

DOLAYLI KULLANIM DEĞERLERİ (Özellikleri)

- Bölgenin su rejimini düzenleme
- Kıyı çizgisini koruma
- İklimi yumuşatma
- Sediment ve besin depolama, su arıtımı
- Küresel boyutta iklim değişikliğinin kontrolü
- Zengin biyolojik çeşitlilik
- Biyolojik üretim

Yapılan araştırmalar, sulakalanların yukarıda belirtilen dolaylı kullanım değerlerinin ekonomik değerinin doğrudan kullanım değerlerinden çok daha yüksek olduğunu göstermektedir.

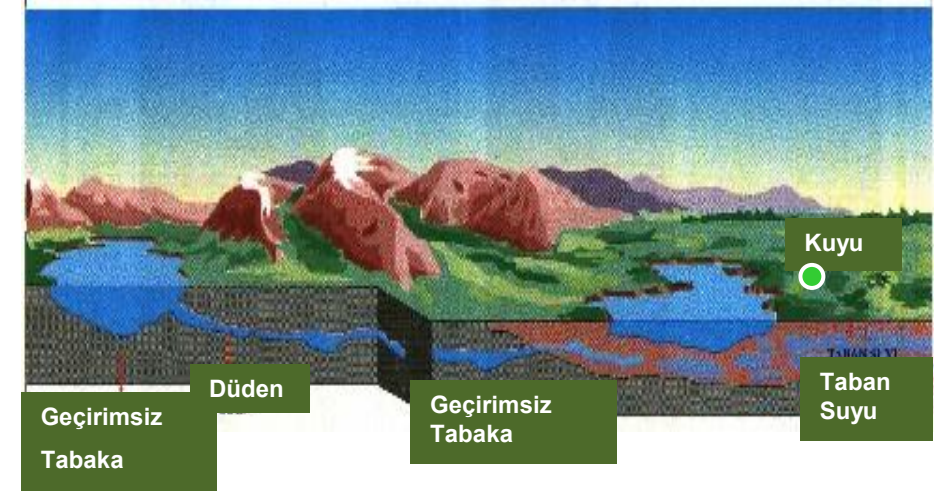
ÖNEMLİ →

Ülkemizde yapılan planlarda alanın dolaylı kullanım değerleri çoğunlukla değerlendirilmemektedir. Planlama sürecinde planlamaya konu alanın dolaylı kullanım değerleri mutlaka değerlendirilmeli; alana yapılan (varsa) müdahalelerin etkisi incelenmeli, korunması için çözümler önerilmelidir.

Sulak alanlar,

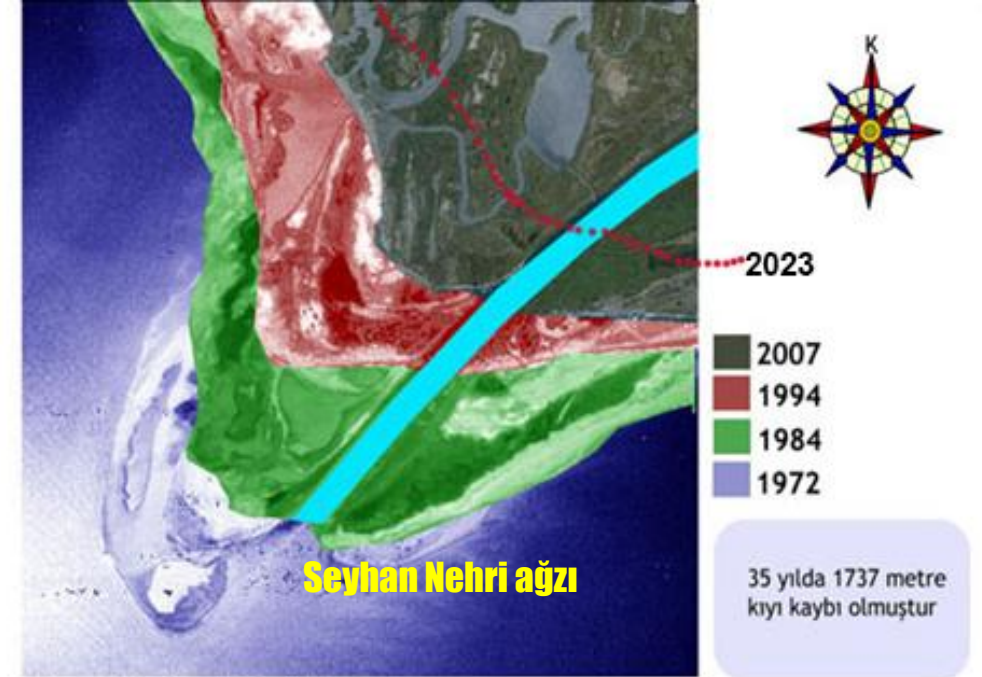
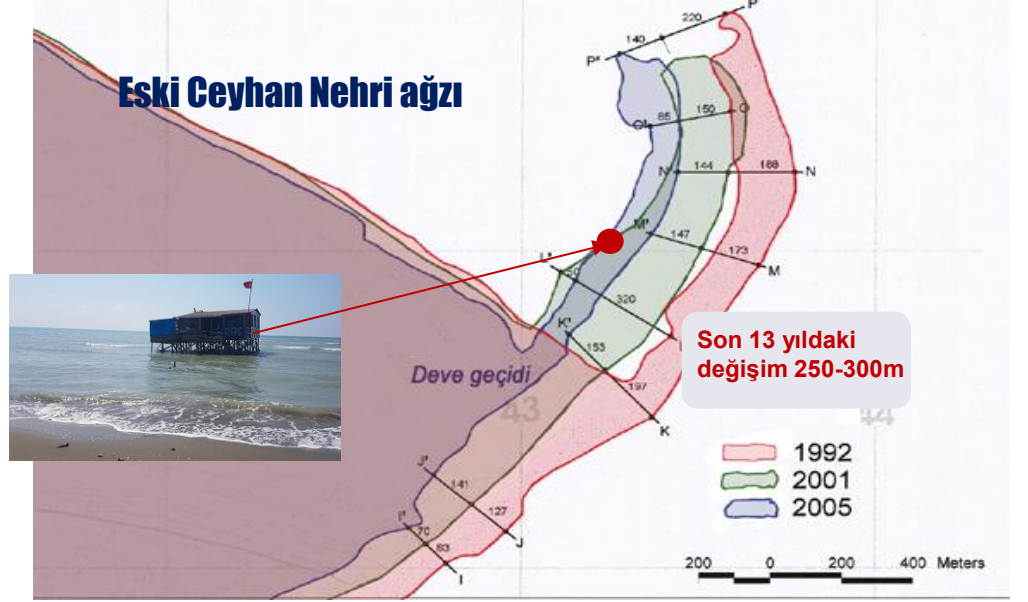
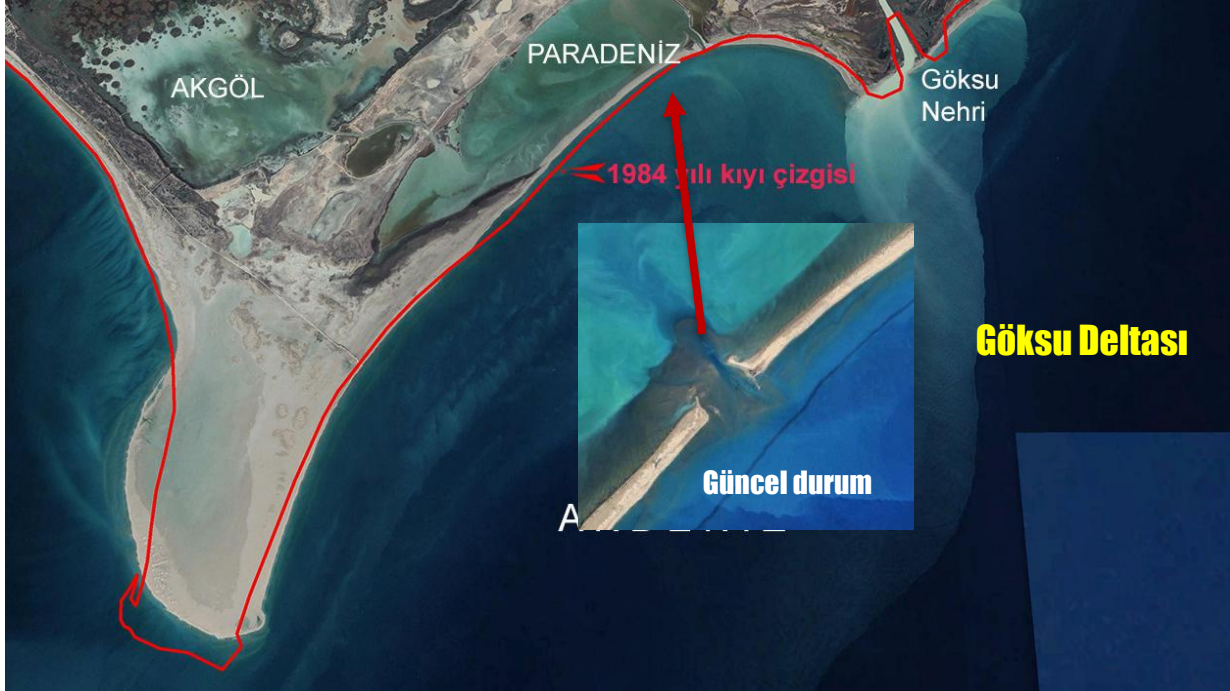
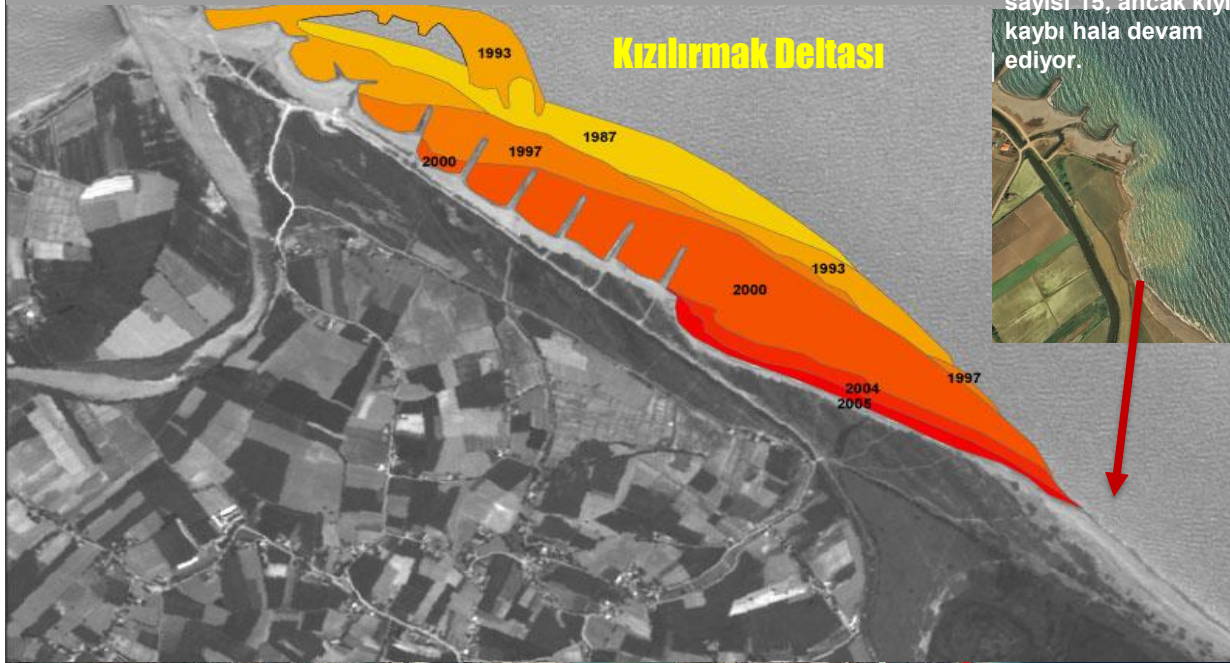
- Yeraltı suyu beslenimi ve boşalmasını kontrol ederek,
- Taban suyunu dengeleyerek,
- Taşkınları yok edici etkisini azaltarak,
- Kıyılarda denizden karaya tuzlu su girişini önleyerek,

Bulundukları bölgenin su rejimini düzenlerler.

Son 30 yılda kuruyan sulak alanların kurumasında kuraklığın etkisi olsa da asıl neden, alanı besleyen su kaynaklarının baraj ve göletlerde tutulması ve yeraltı suyunun aşırı kullanılmasıdır.

Kıyı kaybına örnekler

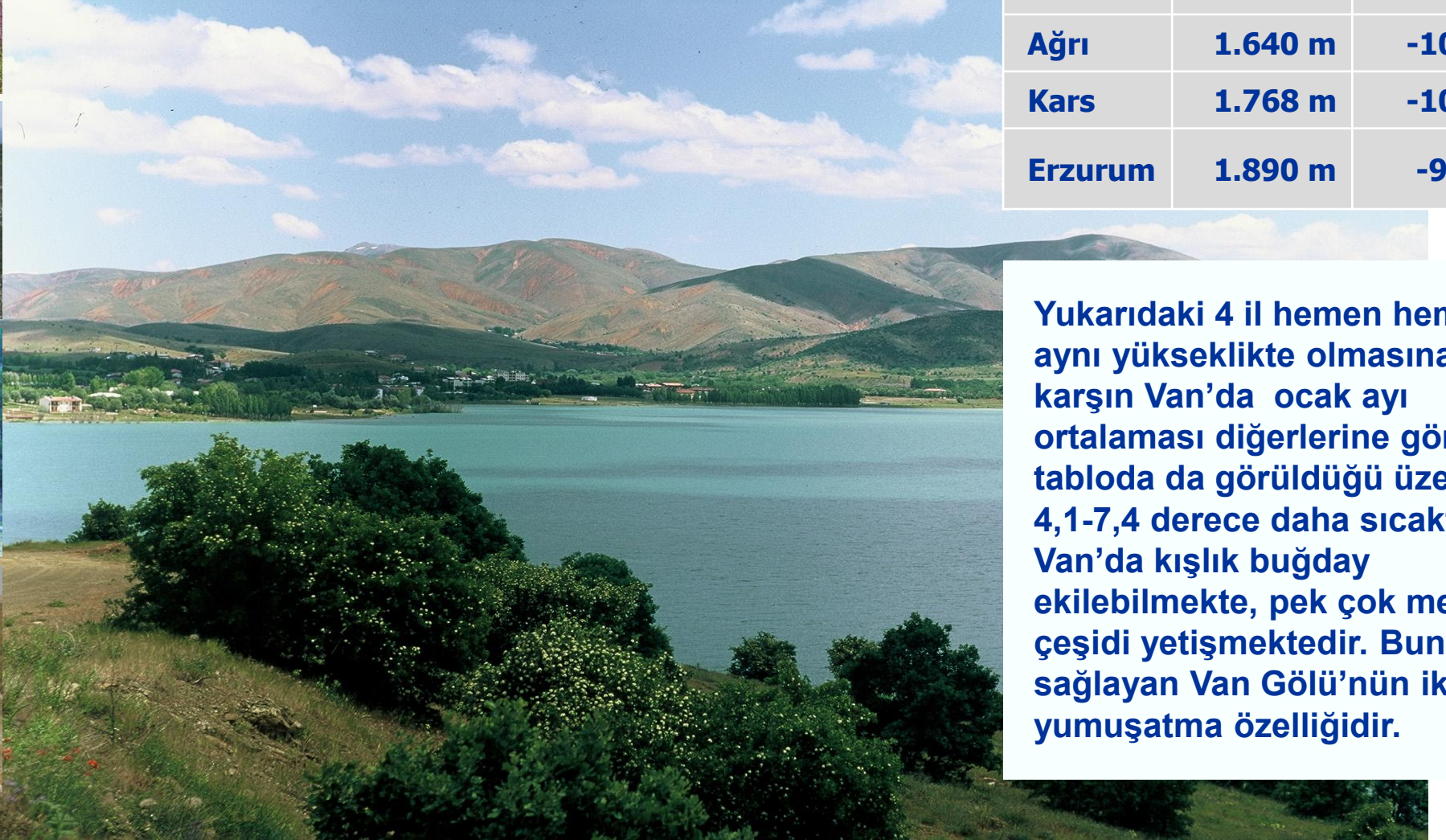
Harita 12 :Seyhan Nehir ağzında 35 yıllık kıyı kaybı.

Bu harita Akyatan ve Tuzla Lagünleri Yönetim Planı Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

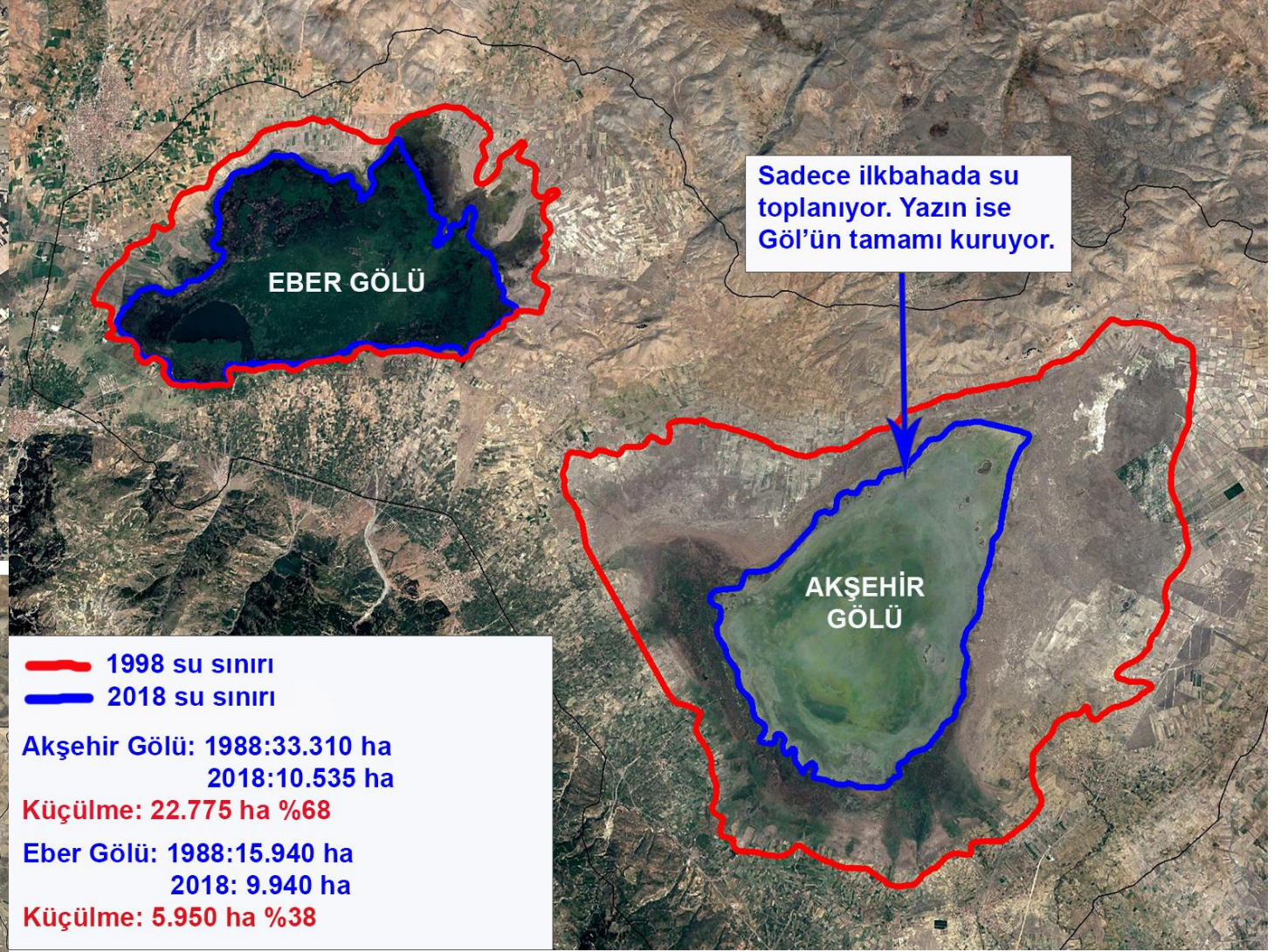

Sulakalanlar, bulundukları yörenin iklimini yumuşatırlar.

İl	Rakım	Ocak ayı ortalama
Van	1.726 m	-3,1
Ağrı	1.640 m	-10,4
Kars	1.768 m	-10,7
Erzurum	1.890 m	-9,0

Yukarıdaki 4 il hemen hemen aynı yükseklikte olmasına karşın Van'da ocak ayı ortalaması diğerlerine göre tabloda da görüldüğü üzere 4,1-7,4 derece daha sıcaktır. Van'da kışlık buğday ekilebilmekte, pek çok meyve çeşidi yetişmektedir. Bunu sağlayan Van Gölü'nün iklimi yumuşatma özelliğidir.

Eber Gölü, 2020 yılı itibariyle yaklaşık su alanı: 7.700 ha

Küçülme: 8.240 ha %63 (2025 yılı itibari ile küçülmenin %80'lere ulaştığı tahmin edilmektedir.

Akşehir Gölü ise tamamen kurudu, hiç su toplanmıyor.

Akşehir Gölü kuruduktan sonra Çay ve Sultandağı ilçelerinde iklim sertleşmiş, meyvelerin çiçeklenme döneminde don vurmaya başlamış, meyve kalitesinde bozulmaya başlamıştır.

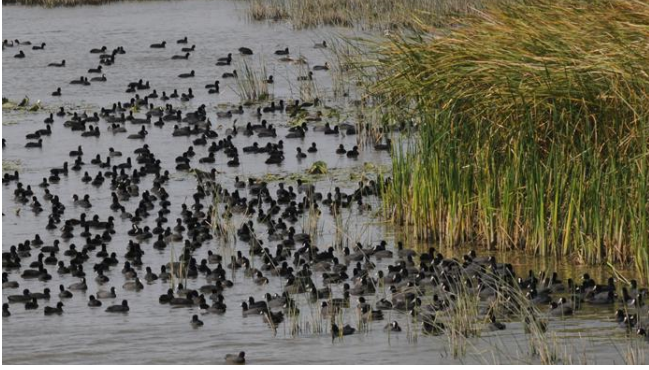
Eber sarısı (Piyan)

Dereçine kirazı

Sulakalanlar, Tropikal ormanlarla birlikte yeryüzünün en fazla biyolojik üretim yapan ekosistemleridir.

Vejetasyon topluluğu	Kuru madde olarak fotosentezle bağlanan organik madde miktarı (gr/m²/gün)
Tropikal ormanlar	20
Sulakalanlar	20
Ilıman kuşak ormanları	12,9
Tarım alanları	6,5
Çayırlar	6
Çöller	0,001

Sulak alanlar küresel düzeyde iklim değişikliğini kontrol ederler.

Konunun uzmanları **SULAK ALANLARI** iklim değişikliğine karşı doğanın mucizesi olarak tanımlıyorlar.

Dünyadaki karbonun %40'ı sulak alanlar tarafından tutulmaktadır (771 milyar ton). Özellikle turbalıklar, tuz bataklıkları, deniz çayırları ve mercan resifleri karbon emicileri olarak çok büyük öneme sahiptir (www.ramsar.org).

1977-1983 yılları arasında açılan drenaj kanalı ile kurutulan Konya-Yunak Akgöl'de aradan 40 yıl geçmesine rağmen hala metan gazı çıkmakta ve turbalık alanlarda yangınlar devam etmektedir.

Sulak alan kayıpları (kuruması veya bozulması) doğal karbon yutaklarının emisyon kaynaklarına dönüşmesine sebep olmaktadır.

Sulak alanların kurutulması nedeniyle açığa çıkan karbon yıllık fosil yakıt emisyonlarının onda birini oluştururken, küresel metan salınımının neredeyse dörtte birine karşılık gelmektedir.

Sulak alanlar tarafından depolanan karbondioksitin açığa çıkması ile küresel ısınmanın %60 oranında artacağı iddia edilmektedir.

Sulakalanlar, tortu ve zehirli maddeleri alıkoyarak; cıva, bakır, kalsiyum, kalay ve manganez, iyonlarını bünyelerinde depolayarak; organik maddeleri tüketerek ve ayrıştırarak zararsız hale getirirler.

Nevyork'ta yapay sulakalanlarla sağlanan arıtmanın bedeli 3.8 milyar Dolarlık (arıtma tesisi) yatırıdır.

- ENDÜSTRİYEL ATIKLAR
- EVSEL ATIKLAR
- TARIMSAL ATIKLAR

- BİTKİ TARAFINDAN KULLANILMA-EMİLME
- ÇÖKELME VE TUTULMA

ARITILMIŞ SU

DOĞRUDAN KULLANIM DEĞERLERİ	Öngörülen puan *
Su temini	
Su ürünleri	
Hayvancılık	
Tarım	
Sazcılık	
Ulaşım	
Tuz üretimi	
Torf çıkarımı	
Ormancılık/orman ürünleri	

*** Planlamacı en yüksek puanı 10 varsayarak her bir kullanımı puanlayabilir.**

DOLAYLI KULLANIM DEĞERLERİ FAYDALAR	Öngörülen puan *
Yeraltı sularını ve kaynakları beslenme	
Bölgesel iklimi yumuşatma/stabilize etme	
Taşkın kontrolü	
Su arıtımı	
İklim değişikliğinin kontrolü	
Biyolojik çeşitlilik	
Erozyon kontrolü	
Havanın temizlenmesi	
Su rejimini düzenleme	
Denizden tuzlu su girişini önleme	

*** Planlamacı en yüksek puanı 10 varsayarak her bir kullanımı puanlayabilir.**

SOSYAL KULLANIMLAR/KRİTERLER	Puan
Olta balıkçıları	
Avcılar	
Doğa (kuş, bitki, kelebek vb) gözlemcileri	
Doğa fotoğrafçıları	
Diğer günübirlik kullanımlar (piknikçiler, yürüyüşçüler, kaya tırmanışçıları vs)	
Eğitim ve bilimsel çalışmalar	
ESTETİK, KÜLTÜREL VE DİNİ DEĞERLER/ KRİTERLER	
Peyzaj, manzara	
Kültürel yapılar/değerler	
İnanışlar, görenekler ve gelenekler	

*** Planlamacı en yüksek puanı 10 varsayarak her bir kullanımı puanlayabilir.**

KULLANIM DIŞI DEĞERLER

(Önemli olduğu için sunuya konmuştur. Ancak yönetim planlaması sürecinde kullanılması zorunlu değildir.)

Kullanım dışı değerler: İnsanların herhangi bir kaynağa veya mallara hiç kullanmamış ve kullanmayacak olsalar bile atfettikleri (alışılmadık-tartışmalı) değerdir. Kullanım dışı değer kaynağın doğrudan kullanımından fayda elde edilmesini gerektirmez. Fayda, kaynağın varlığını bilmekten gelir.

Örneğın, doğadaki bir ördeğın besin maddesi olarak bir ekonomik değeri vardır. Veya ormandaki bir ağacın kereste olarak bir kullanım değeri vardır. Varoluş değeri ise ördeğın veya ağacın doğada oluşunun veya olduğunu bilmenin değeridir.

Varoluş değeri ve miras değeri kullanım dışı değerlere en iyi örneklerdir.

Varoluş değeri: insanların, nadir bir oluşum, habitat, nadir, nesli tükenmekte olan türler veya herhangi organizma ve şeyin var olduğunu bilmekten elde ettikleri faydayı yansıtan bir ekonomik değer sınıfıdır. Bu kaynaklar insanlara fayda sağlarken, bazı yönlerinin doğrudan satılmadıkları için piyasa fiyatı yoktur; örneğın, insanlar güzel bir dağ manzarasından faydalanırlar, ancak fiyat tabanlı modeller kullanarak değerlemek zordur.

Varoluş değerlerini fiyatlandırmak için “koşullu değerlendirme anketleri” yöntemi kullanılan bir tekniktir. *(Anket genellikle insanlara çevresel özelliğın varlığını sürdürmek (veya kaybı tazmin edilmek) için ne kadar para ödemeye (veya kabul etmeye) istekli olacaklarını sorar.*

Koşullu değerlendirme yöntemi, Amerika’da “**Exxon Valdez petrol sızıntısı**”nın ardından zararların yasal olarak değerlendirilmesinde kullanılmıştır. https://en.wikipedia.org/wiki/Contingent_valuation

Miras değeri: Şu anda hiçbir kullanımı olmayan bir varlığın veya kaynağın bakımı veya korunması için ödeme yapma isteğine yüklenen değerdir. Böylece bunlar gelecek nesiller için kullanılabilir hale gelir.

SOSYAL VE KÜLTÜREL DEĞERLER

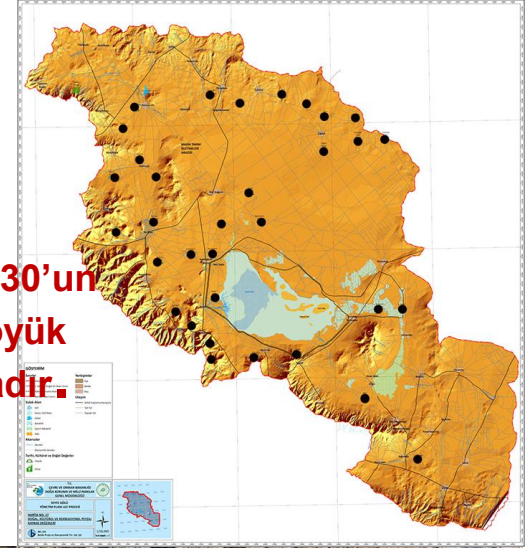
Sulakalanların ulusal ve yerel seviyede dinsel, tarihsel, arkeolojik ve diğer kültürel değerler taşıdığı bilinmektedir. Mısırlılar, Mezopotamyalılar, Çinliler, Hintliler, İnduslar, Aztekler gibi pek çok topluluk binlerce yıl sulak alanlarla iç içe yaşamışlar ve sulak alanların sağladığı olanaklardan yararlanmışlardır.

Anadolu'da yaşamış birçok medeniyetin izleri sulak alanlar etrafında yoğunlaşmaktadır. Dünyadaki ilk şehir sayılan Çatalhöyük'ten Uluabat Gölü kıyısındaki Apollonia kentine, Pamukkale'deki Hierapolis'e, Van Gölü kıyısındaki Urartuların başkenti olan Van kalesine, Zeugma ve Hasankeyf'e, Beyşehir Gölü kıyısında kurulan Kubadabad'a sulak alan kıyısında kurulmuş yüzlerce örnek bulunmaktadır.

Türkiye'nin bu zenginliği TRT tarafından yapılan Sulak Alanlar ve Uygarlıklar, Suyla Gelen Türkler, Su Hayattır gibi" belgesellere konu olmuştur.

Beyşehir Eflatun pınarı (Hitit su anıtı)

**Seyfe Gölü
çevresinde 30'un
üzerinde höyük
bulunmaktadır.**

kabartması

Dikkat ve ilginiz için TEŞEKKÜR EDERİM !